

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի, կես տարվանը 6 ռուբլի.
Առանձին համարները 7 կոպեկով.

Թիֆլիսում գրվում են միմյանի խմբագրատան մէջ.

Մեր հասցեն. Тифлисъ. Редакция «Мшакъ».
կամ Tiflis. Rédaction «Mschak».

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(բացի կիրակի և տօն օրերէն).

Քայտարարութիւնը ընդունւում է ամեն լիզուով.

Յարտարարութիւնների համար վճարում են
իրաւապահութիւն 2 կոպեկ.

ՀԻՄՆԱԳԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՆԵՐԿԱՅ 1895 ԹԻՒՆԱՆՈՒՄ

23-րդ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

23-րդ ՏԱՐԻ

ԴՐԱՎԱՆՆԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՐԱՆԻՐ

Հրատարակւում է Թիֆլիսում, նոյն գիրքով, նոյն պրոգրամայով և նոյն ուղղու-
թեամբ: Մեր ստանում ենք սեփական ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆԵՐ.

«ՄՇԱԿԻ» տարեկան գինը թէ Ռուսաստանում և թէ արտասահմանում 10 ռուբլի է, տասն և
մէկ և տասն ամսականը՝ 9 ռ., ինն և ութ ամսականը՝ 8 ռ., եօթ ամսականը՝ 7 ռ., վեց ամսականը՝ 6 ռ.,
հինգ ամսականը՝ 5 ռ., չորս ամսականը՝ 4 ռ., երեք ամսականը՝ 3 ռ., երկու ամսականը՝ 2 ռ., մի ամսա-
կանը՝ 1 ռուբլի:

«ՄՇԱԿԻ» գրվել կարելի է ՌԵԴԱԿՏԱՆԻՆ (Բաղրամյան և Բարձրաշատ փողոցների անկիւնը):
Կայտարարութեան ուրիշ քաղաքներէն «ՄՇԱԿԻ» գրվելու համար, և առհասարակ նամակներ և
ծրարներ ուղարկելու, պէտք է գիտնել հետևեալ հասցէով. ТИФЛИСЪ, Редакция «МШАКЪ», իսկ
արտասահմանից՝ Tiflis, Rédaction du journal arménien «MSCHAK».

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Մամուլի կարծիքը հայոց հարցի մասին. Պոլս-
միկա դատաստանական ընթերցանքի առթիւ.
Հայոց հարցը. ՆԱԽԲԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Արտաքին
գործերի միութեամբ Գիրոս. Նամակ վերին Ազգա-
սից. Ներքին Խորհուրդ. ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ.
Նամակ Թիֆլիսից. Նամակ Բաղրամյանից. ՆԱ-
ԽԱԽԲԱՆ. ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ.
ՌԱԳԻՐՆԵՐ. ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ.
ՌԱԳԻՐՆԵՐ. Գաղտնիկներ.

ՄԱՄՈՒԼԻ ԿԱՐԴԻՔԸ ՀԱՅՈՑ ՀԱՐՑԻ ՄԱՍԻՆ

Կ. Պոլսից հեռագրում են «Standard»
լրագրին. «Գլխաւոր տնօրէնի ճառը, որ նա ա-
սաց հայոց պատգամաւորութեանը, մեծ տը-
պաւորութիւն թողեց իրիւղ-կիսիւղում: Այդ
ճառի հեռագրական համառոտութեանը, որը
հասնել էր Կ. Պոլսի, քաղաքի ինչ թերի էր.
սուլթանի անհամբերութիւնը այնքան մեծ
էր, որ փոխանակ մի կամ երկու օր սպա-
սելու լծողովի լրագիրներին, հրամայեց հե-
ռագրել լծողովի թերեւեց զեպանին, որ նա
հեռագրի ամբողջ ճառը: Սուլթանը սաս-
տիկ զայրացած է և թշնամութիւնը դէպի
Անգլիան նրա մէջ աւելի զօրեղացել է:»

Լոնդոնի «Daily News» լրագիրը, խօսելով
երկնային դատաստանի մասին, որով 24 հայ
մահուան են դատաւարարված, մի առաջ-
նորոգում ասում է. «Դժբաղդարար, պատժ-
նորոգում ասում է. «Դժբաղդարար, պատժ-

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐ

V

—Աստուած իմ, գոչեց աղջկիւր,—այդ ինչ ա-
րիւր, Պետրոս:
—Ինչ որ պէտք էր, ասաց նա—գրկիր վիզս և
հանդիստ կաց... լաւ, այդպէս:
Նազնիկը գրկեց իր նշանածի վիզը և մի
ջերմ համբուր զորոյնց նրա վրա:
—Որքան բարի ես, ասաց նա:
—Բարի, ասաց Պետրոսը—սիրում եմ քեզ, և
քրդի ձեռքում չեմ թողնի:
Երկինքը աւելի և աւելի մթնաւում էր: Աղ-
ջիկը խիստ յոգնած էր և անագին ծանրութիւն
էր երիտասարդի վիզի վրա: Նա այդ զգում էր,
որովհետեւ Պետրոսն էլ շուտով սկսեց յոգնել,
քրդիկը վրա տուեց, տաքացաւ նա, հնալ ըս-
կեց ծանրութեան տակ, դանդաղեցրեց քայլերը:
—Ի՞նչեմ, ասաց Նազնիկը:
—Ո՛չ, ո՛չ, դու քայլել չես կարող:
Բաւական գնաց այդպէս. երբեմն կանգ էր
առնում և ետ նայում: Այժմ հեռուում սկսվում
էր նշմարել շարժում մի մեծ կէտ. մի քանի
քրդեր էին, որ վազում էին:
Պետրոսին տիրում էր յուսահատութիւն, չը գի-
տէր ինչ անել: Աղջկիւր մի թագստոց էր փնտռում,

ծում են, որ իրիւղ-կիսիւղում ներկայումս
տիրող քաղաքականութիւնը կարող է տա-
նել դէպի հայկական նահանգների կորուս-
տը: Վերջերս նոր խուզարկութիւն եղաւ
բժշկական ուսումնարանում: Խուզարկու-
թիւնը կատարեցին սուլթանի երկու պալա-
տականները անձամբ: Բաւական թուով ու-
սանողներ բանտարկվեցին, իսկ թղթերը
գրաւեցին: Պոլսը լի է լուրերով այն խառ-
նակութիւնների մասին, որ տեղի են ու-
նենում գաւառներում: Ներքին գաւառնե-
րից եկող տեղեկութիւնները կառավարու-
թիւնը բռնում է, առևտրական յարաբե-
րութիւնները դադարել են, և համարեա
ամբողջ հայկական ազգաբնակչութիւնը բռն-
տերութիւն է:

Կ. Պոլսից «Երեւոյն» գործակալութեա-
նը՝ հեռագրում են յունիստի 10-ից. «Շա-
բաթը երկնային թիւրքաց զինուորները
անգլիական պատատան նամակաբերին բռ-
նեցին փոքր-Ասիայից ստացված 12 նամակնե-
րով և զղկայակապ արին մեղադրելով նրան,
որ կամուրջն անցնելու վարձը կեղծ դրամով է
վճարել: Նամակները խլեցին նրանից: Անգ-
լիական պատու դիրեկտորը, միջամտելով և
կամեալով արգելել այդ նամակների ընթեր-
ցանութիւնը, որեւէ հայաստանից ստաց-
ված էին կարծիքով, ամենակապիտ վերա-
ւորանքներին նշմարկվեց: Բրիտանական
հիւպատոսը միջամտեց, և նամակաբերին
ազատութիւն տրվեց: Բրիտանական հիւ-
պատոսը իսկոյն բողոք ներկայացրեց:»

Անգլիական «Morning Post» լրագրին
հեռագրում են Վիեննայից, յունիստի 5-ից.
«Կ. Պոլսից ստացած տեղեկութիւնների
համեմատ, փոքր ինչ առաջ տարածված
լուրը Բիթլիսի վաղ թաքսի-փաշայի ըս-
պանութեան մասին այլ ևս չէ ծշվում:
Թիւրք լրագիրները անցեալ օրը հրատա-
րակել են թաքսի-փաշայից ստացած հե-
ռագրերը, թէ Բիթլիսի վիլայէթում տիրում
է «կատարեալ անկողնութիւն»: Կարծում
են, որ թաքսի-փաշայի սպանելու լուրի
տարածվելու պատճառը Սիվասի վաղի Հել-
մի-բէյի մահն է: Իսկ այս վերջինը մեռել
է թիւրք լրագիրների անելով ծանր հի-
ւանդութիւնից, որից երկար ժամանակ նա
տանջվում էր:»

Ամերիկական «New-York Herald»

—Լաւ ուրեմն, սպասե՛ք և մեռնե՛ք:
Նազնիկը շատ չը քայլեց. հարկը քայլ անե-
լուց յետոյ՝ նորից կանգ առաւ և նստեց մի քա-
րի վրա: Պետրոսը կատաղութիւնից զողալով
հրացանը թնի վրա առաւ և լարված՝ սպասեց
նրա կողքին:

Մի րօպէից յետոյ նրա բարկութիւնը իջել էր,
կացաւ դէպի նշանածը, աջ ձեռքով գրկեց նը-
րան և հարցրեց.

—Մի՞թէ էլ չես կարող քայլել, Նազնիկ: Քան-
զառնիկը յուսահատ կերպով դէմը ծռա-
կած՝ նրան նայեց, յետոյ ձեռքերով գրկեց նրա
գլուխը, դէմքը դրեց նրա ուսի վրա և ասաց.

—Ո՛չ, էլ չեմ կարող... սպասի՛ր ինձ և թող
մեռնեմ այստեղ, գրկի՛ր մէջ:

Մի անհուն դառնութիւն սեղմեց Պետրոսի
կողորդը. նա գոչեց յուզված.

—Աստուած իմ, Աստուած իմ... ինչ անեմ:
—Գիտես ինչ, Պետրոս, ասաց Նազնիկը թոյլ
ձայնով—մահե՛ք այդ քարի ետեւում... սպասի՛ր,

ինձից մի դաւով, թող որ գրկի՛ր մէջ մնամ...
լաւ, այդպէս, այնքան յոգնել եմ, այնքան յոգ-
նել եմ... մի՞թէ դու չես յոգնել... ախ, ինչպէս երե-
կայի նման չաղակել, տանում էիք ինձ...

Գիտե՛ք թշուառ աղջկիւր, յետոյ սեղմեց ջղա-
ձգութեամբ երիտասարդի գլուխը իր կրծքի վրա
և սկսեց անկեղծ համբուրներով ծածկել նրա
դէմքը:

Մի րօպէ ոչ մի երջանկութիւն չէր կարող
հաւասարակ նրանց երկուսի երջանկութեանը.
մոռացան ամեն ինչ, մոռացող քրդերը, ձիւնը...

—Օ՛, որքան, որքան սիրում եմ քեզ, մեռնում
էր Նազնիկը անեղային լսանքով սղմկելով երի-
տասարդի գրկում—թող գան քրդերը, եթէ չը
գրկեն ինձ և տանել ուղեցին, դու սպասի՛ր
ինձ... կանես չէ, չես թողնի՛ր, որ նրանք ինձ
լուին... որքան կուգի մեռնել, մեռնել...

—Իսկ ես, ես ինչ անեմ, հարցրեց Պետրոսը—
չէ որ դու ես իմ կեանքի պահպանողը, առանց
քեզ ինչ անեմ:

—Օ՛, իմ Պետրոս, միմիջառ աղջկիւր,—ես էլ
քեզից յետոյ ապրել չեմ ուզում. մեռնե՛ք միա-
մին, այդ աւելի լաւ է... երեւում է որ մենք ի-
րաւունք չենք ունեցել երջանկի լինելու... ո՛չ...
Հայրս էլ յաճախ կրկնում էր, որ մեր ձակատի
զրաժը այն է, որ միշտ թշուառ պոխի մնանք...
ինչո՞ւ—չը գիտեմ: Ի՞նչու գողորդ, աւաղակները
աւելի լաւ ձակատաղիր ունեն, քան մենք... չը
գիտեմ, չը գիտեմ... դու այդ գիտես, Պետրոս
չան...
Նրա ձայնը թուլանում էր, նոյնպէս և ինքը.
նա լիովին ամոքուելով—կծկել էր երիտասարդի
գրկում և աչքերն էր փակում:

—Մոռե՛ք... գրկի՛ր ինձ, միմիջառ էր նա—
մրտում եմ... կուլաք բաց, այդպէս... ո՛, ինչ
լաւ է:

Թիւնն է: Ճիշդ է, մեր երկիրը խօսում է շատ տարբեր լեզուներով և դանաղան բարձրանում, բայց ամեն մի որոշ տեղում, շրջանում, նահանգում միշտ մի լեզու տիրապետող է հանդիսանում և այդպիսի տիրապետող լեզուներ մեր երկրում երեք հատ են՝ հայերէնը, վրացերէնը և թուրքերէնը (Ատրպատականի բարբառ): Վերադառնալով բնակվող ազգութիւնները ամենքը հասկանում են վրացերէնը: Արարատեան կամ հայկական նահանգներում ապրող ժողովուրդները, քիւրդի, թուրքի, եղիզի, ասորի շատ գեղեցիկ կերպով հասկանում են հայերէնը, իսկ թուրքաբնակ տեղերի հայերը ամենահանալի կերպով խօսում են թուրքերէնը: Եւ ինչպէս այժմ, պետական դատարանի օրով, պահում է թարգման տիրապետող լեզուի համար, նոյնպէս կարելի է վարվել երբեք դատաւորների օրով, եթէ բացառիկ դէպքեր լինեն:

Երրորդ առարկութիւնը, որը, լրագրի կարծիքով, ծանրակշիւ է, այն երկուսն է, որ չը լինի թէ դատարանը դառնայ թարգմանների և ոչ երգովանների դատարան:

Մենք համաձայն ենք և մի քանի անգամ առիթ ենք ունեցել շնտելու այն հանգամանքի վրա, թէ ներկայումս պետական դատարանների մէջ թարգմանների միջոցով դատաւարութիւնը մի մեծ չարիք է և այդ չարիքի առաջը կարելի է առնել միայն ներանում, որ դատաւորները պարտաւորապէս ծանօթ լինեն տեղական զլխաւոր լեզուներին: Արդ, երբեք դատաւորները օրով այդ չարիքը կարող է արմատախիլ լինել, քանի որ երկուսն են արմատախիլ լինելու լեզուներին ծանօթ անձինք, հարաւորութիւն կունենան անմիջապէս լսել վկանների ցուցմունքները և ըստ արժանոյն գնահատել նրանց ներքին արժէքը և բովանդակութիւնը:

Գալով չորրորդ առարկութեան, այն է ցեղական, ազգայնական շարժառիթներին, պէտք է ասենք, որ ոչ մի ծանրակշիւ փաստով չէ ապացուցվել մինչև այժմ այն հանգամանքը, թէ տարբեր ազգերին պատկանող երգովանները կարող են արդարութեան, ճշմարտութեան և խղճմտանքի զգացումները զոհել ցեղական, ազգայնական շարժառիթներին:

Մեր ժողովուրդը ինքն անխնայ կերպով հալածում է շարագործներին՝ ինչ ազգութեան և ցեղին պատկանելի լինեն նրանք: Այդ մէկը ներկայումս մի է նոյն շրջանում ապրող տարբեր ցեղերը համեմալիս և հաշտ են ապրում միմեանց հետ, իբրեւ գրացիներ, և միմեանց ցաւերին, ուրախութիւններին մասնակցեցնելով: Ներքին մի մոռացէք, որ դատաւորները լինելու են երգովան և թէ ինչ ահալիս նշանակութիւն ունի ժողովուրդի համար երգովանը:

Մեզ կարող են առարկել, թէ ո՞րքան շատ տարածված է սուտ վկայութիւնը և սուտ երգովանութեանը, մասնաւոր թուրքերի մէջ: Դրան կը պատասխանենք, երբ

դուք երբեք ժողովուրդին այնպէս, ինչպէս նա դատարանում կ'ապրի, ինչպէս պահանջում են նրա գոտաւորութեան ծէսերը և դուք կը տեսնէք, որ սուտ վկայութիւնները զգալի կերպով արմատախիլ կը լինեն: Եթէ հարկ լինի, մենք այս կետը փաստելով կ'ապացուցանենք:

Ինչ վերաբերում է ուսուցիչ տարածման, դրան մենք կը պատասխանենք «Ինքնակր» լրագրի խօսքերով, որն առարկելով «ԿԱՅԿԱՅ» լրագրի արտայայտած կարծիքի դէմ, շատ իրաւացի կերպով նշկատում է, որ երբեք դատաւորները չեն կարող լինել ոչ թէ լուսաւորութիւն և զիտութիւն, ոչ թէ ուսուցիչ լեզու տարածելու համար ժողովուրդի մէջ, այլ միայն արդարութիւնը պաշտպանելու համար դատարաններում:

Մենք վերջացնում ենք մեր յօդուածը նորից կրկնելով սենատոր Բովինսկու այն հրաւերը, որ եթէ կամենում էք իմանալ, թէ արդեօք մի ժողովուրդ հասունացած է այս կամ այն գործի համար, փորձեցէք նրան այդ գործի մէջ և ապա որոշեցէք՝ վաղաժամ է թէ ոչ: Այդ է միակ միջոցը, որ ցոյց են տալիս մեզ կենքը և լոյսիկան:

ՀԱՅՈՑ ՀԱՐՑԸ

«Նիկոլայ Կայսրի գահ բարձրանալու օրին անդ լիական պետական մարդիկ և անպիտան մամուլը սկսեցին խոսել Ռուսաստանի մասին մեծ համակրութեամբ: Ռուսաստանի հետ բարեկամութիւնը, որ դեռ նորից կ'առարկուէր մերթմամբ էր Անգլիայում, որպէս ոչ ցանկալի և վնասակար, այժմ համարվում է և հնարաւոր, և օգտակար: Անգլիական ժողովուրդը դործնական խելքը վաղուց առակ է դարձել: Շատ հաջեք, որոնք սուր բնաւորութիւն են ընդունում Ռուսաստանի և Անգլիայի միջման ժամանակ, կարող են շուտ և խաղաղ լուծվել, երբ նրանք համաձայն կը գործեն»:

«Այդպիսի հարցերից մէկն է և հայոց հարցը: Մեր և արտասահմանի մամուլը բաւական յոճախ յիշեցնում է կառավարութիւններին ասիական թիւրքիայում ապրող հայ ցեղի թշուառ դրութեան մասին: Տասն և վեց տարի է, որ թիւրքաց կառավարութիւնը չէ կատարում ինքնին դաշնագրի 61-րդ յօդուածով իր յանձն առած պարտաւորութիւնները: Յաղթված թիւրքիայի այդ զարմանալի արհամարհանքի պատճառը դէպի մի միջազգային դաշնագրի այն երբեմն ծածուկ, երբեմն յայտնի հակառակութիւնն է, որ գոյութիւն ունի Ռուսաստանի և Անգլիայի մէջ, որովհետեւ մնացած եւրոպական պետութիւնները չհանր չունեն հայոց հարցում: Երբ հայերը դիմում և հովանաւորութիւն են խնդրում անգլիական կառավարութիւնից, նա, այսինքն անգլիական կառավարութիւնը չէ ցանկանում կուսել թիւրքիայի հետ կամ Ռուսաստանի շահերին ծառայել, երբ թշուառ ժողովուրդի աղբիւրները ուղղվում են դէպի ուսուցիչ

կառավարութիւնը, այդ վերջինը սառնութեան է հանդիպում բրիտանական կաբինէտի կողմից: Այն ինչ ժամանակակից եւրոպական քաղաքականութեան արհիւնդներին մէկն է պաշտպանել թէ առանձին անհատներին, և թէ ամբողջ ցեղերին վիճակը, բարօրութիւնը, պատիւը և կենսքը: Ռուսաց և անգլիական կառավարութիւնների դուրեք խօսքը վերջ կը դնէր այն բարբարոսութիւններին, որոնք ամսթալի են դարձնում մեր ժամանակը, որոնք մի տխուր ստուեր են զգում եւրոպական դիպլոմատիայի վրա:

«Գերմանական «National Zeitung» լրագիրը զորաւորում է Բ. Դրանը, խորհուրդ տալով նրան շուտով զսպել կիսավայրենի քիւրդերին, ապահովել հայ ազգաբնակչութիւնը թիւրքաց վարչութեան կամայականութիւնից, բռնութիւններից և քիւրդերի առաջակային յարձակումներից:

«Բայց երկար և դառն փորձը ստում է, որ անհիմն է որ և է յայտնել թիւրքաց կառավարութեան վրա, որ միայն մեր մասնացոյց արած համաձայնութիւնը Ռուսաստանի և Մեծ Բրիտանիայի մէջ՝ հնարաւորութիւն կը տալ ազատ շունչ քաշել թշուառ հայ ազգաբնակչութեանը: Այդ հետեւեքին հասնելու եւրոպական պետութիւնների պատուի խնդիր է, մարդասիրութեան և արդարութեան պարտքն է, Դա, ի հարկէ, պատերազմ չի պահանջի, բաւական է, եթէ Ռուսաստանը, Անգլիան և Ֆրանսիան պնդեն դրա վրա»:

«Русская Мысль»

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՈՐԾՆԵՐԻ ՄԻՆԻՍԹՐ ԳԻՐՍ

Այսօրվայ հեռագիրը հաղորդում է, որ արտաքին գործերի մինիստր, ստատս սեկրետար Նիկոլայ Կարլովիչ Գիրս վախճանվեց:

Նա ծնվել է 1820 թվ. մայիսի 9-ին, ուրբին 74 տարեկան էր: Իր ուսումը աւարտելով Յարսկո-Սելեի լիցէում, 1838 թվ. մտա ծառայութիւն արտաքին գործերի մինիստրութեան ասիական դեպարտամենտը: Ապա նա դանազան պաշտօններ վարեց դեսպանութիւնների և հիւպատոսութիւնների մէջ: Նախ եղաւ Նաուայի հիւպատոս սարանի կրտսեր թարգման, 1850 թվ. կ. Պոլսի դեսպանութեան առաջին քարտուղար եղաւ, յաջորդ տարին նա արդէն Մոլդաւիայի հիւպատոսի պաշտօն ստացաւ, ապա դառաւ Նիդերլանդի ընդհանուր հիւպատոս, իսկ 1863 թվ. Գիրս նշանակվեց թէհրանի ուսուցիչ լիազօր դեսպան, և նոյն պաշտօնով տեղափոխվեց Նախ Բերն և ապա Ստոկհոլմ:

1875 թվ. Գիրս իր գործունէութիւնը տեղափոխեց Պետերբուրգ, ստանալով արտաքին գործերի մինիստրի օգնականի և ասիական դեպարտամենտի կառավարչի պաշտօնը: Նոյն իսկ մինիստրի օգնական եղած ժամանակ Գիրս մեծ ազդեցութիւն ունէր մինիստրութեան գործերի և արտաքին քաղաքականութեան հարցերի ուղղութեամբ:

Պետրոսը գոտուց հանեց ատրճանակը: Մի երկու րոպէից յետոյ այդ քիւրդն էլ ոտքի տակն էր, բայցված կուրծքով:

Յաղթութիւնը Պետրոսին էր, դաշտը ամայի մնաց: Մի խոր լուսնի տիեզերք նրա շուրջը:

Կանգ առաւ և շուրջը նայեց, արինով լցվել էին նրա աչքերը, խելագարի պէս էր, չը գիտէր ուր էր: Մթնութիւնը հետզհետէ սաստկանում էր նրա շուրջը, հորիզոնը լիովին ծածկված էր ամպերով, կամաց-կամաց շրջակայ լեռների շրջագծերն իսկ անհետանում էին:

Մենակ էր այժմ և հետզհետէ գիտակցութեան էր գալիս, հանդարտվում էր: Մի վայրկեան տեսեց, որից յետոյ նա յիշեց բոլորը:

Երբ յիշեց, մի խուլ, ցաւալից աղաղակ դուրս թաւա նրա կողորդից, վազեց դէպի ժայռը, ցած ձգեց հրացանը և չոզեց Նազենիկի դիակի մօտ:

Գեռ տաք էր, հազիւ բարբախտ էր կուրծքը, իր Նազենիկին էր, դարձված, մահաւերձ էր, սոսկալի իրողութիւնը նրան երազ էր թվում:

— Նազենիկ... գոռաց աղիւղում ձայնով, — իմ Նազենիկ...

Աղջիկը շարժվեց և բարձրացրեց թևերը, բացվեցին քիչ նրա աչքերը, մի անթարթ, յետոյ մի բուռ արին դուրս հոսեց նրա բերնից:

Պարտուր գրկեց, բարձրացրեց նրան:

Մի բառ անգամ չարտասանեց թշուառ աղ-

թեան վրա: 1876—78 թվականներին, հանդուգնալ Գորակովի բացակայութեան ժամանակ, Գիրս կառավարեց մինիստրութիւնը, իսկ 1882 թվ. նա նշանակվեց արտաքին գործերի մինիստր, և այդ պաշտօնում մնաց մինչև իր կենսքի վերջին րօպէն:

Այսինքն ամենացածր պաշտօններից, Գիրս իր տոկուն աշխատասիրութեամբ հասաւ մինիստրի բարձր պաշտօնին, և որպէս մինիստր նա յայտնի էր իբրեւ ջերմ կողմնակից խաղաղ քաղաքականութեան:

ՆԱՄԱԿ ՎԵՐԻՆ-ԱԳՈՒԼԱՍԻՑ

Գեղեցիկների 24-ին

Ամբողջ երկու տարի է ինչ աւազակապետ Նաբին Նախիջևանի և Չաղգեղների գաւառները ասպատակութեան առարկէլ է դարձել: Այդ ժամանակակիցում նա թալանել է ամբողջ գիւղեր և անթիւ մարդկանց: Տեղական ժողովուրդը, սարափի մէջ լինելով, կտրել էր իր յարաբերութիւնը հարեան գիւղերի և գիւղաքաղաքների հետ, և այդ պատճառով մասնաւոր վաճառականները շատ վնաս էին կրում: Իսկ ընդհանրապէս ազգաբնակչութիւնը տուժում է նրանով, որ կենսական միջոցները ստիպված է աւելի թանկ գնելու: ձեռք բերելու, քանի որ բերող չը կայ: Բացի դրանից ազգաբնակչութիւնը, իրան պաշտպանելու համար, մեծ ծախսերի տակ էլ է ընկել, շատացնելով պահապանների թիւը և այնու վերջին ժամանակներս կարծում էինք, թէ աղստվել ենք այդ աւազակի խմբից, բայց լուր կայ, որ նա անցնալի դասը առ ոչինչ համարելով, պատարաստվում է մի յանդուգն և համարձակ քայլ անել, այն է՝ յարձակվել հարուստ Աղուխի վրա: Այդ մասին Օրդուբաթի պրիստաւը մի քանի օր առաջ յայտնեց մեր տանուտէրին ի զգուշութիւն: Նոյն օրը ուղարկվեց զիւղ պահապաններ համար 7 կողակ, իսկ երեկոյեան եկան նոր պահապաններ: Սակայն երեք օրից յետոյ ինչ ինչ պատճառներով հեռացան: Ներկայումս մնացել են չորս ձիւտարներ, որոնց շուտով պէտք է փոխարինեն կողակները:

Թիւրքիայում տիրող կարգ ու կանոնների հետեւեցները այժմ են կամաց կամաց երևան գալիս: Հալածվում են և արտաքսվում ընդի երկրից ոչ միայն հայերը, այլ և նոյն իսկ ասորիները: Մօտ օրերս Ջուլֆիից եկողները պատմում էին, որ մի անգլիկ խումբ ասորիներ, թվով 150—200 հոգի, միայն առանց ընտանիքների, անցել են մեր կողմերը ապստամբ գտնելու: Ասում են, որ սրանից մի քանի ժամանակ առաջ, նոյն տեղով անցել են և հայեր իրանց ընտանիքներով: Նկողնները շատ վատ գոյնեղում են նկարագրում իրերի դրութիւնը: Հայաստանում Գրութիւնը անտանելի է, ժողովուրդը, ասում են, ուտելու հաց չունի: Նրանք դիմում են Նշմիածին, յայտ ունենալով որ այնտեղ ապրուստ կը ստանան այս ձմեռ: Սակայն խեղճերը չը գիտեն, որ Նշմիածին թէ շտե-

ջիւր, թէքեց գլուխը, դրեց իր սիրողի կրծքի վրա և մուռաւ:

— Նազենիկ... գոչեց երիտասարդը, Աստուած իմ, միթէ առանց քեզ եմ մնալու, միթէ ինձ թողնում ես...

Բայց թողեց նրան գրկիցը, բարձրացաւ, դէն շարտեց գլխարկը, բացեց կուրծքը: Խղիւղվում էր, չը գիտէր ինչ անել... մի օգնութիւն, մի ձայն գոնէ, միթէ չէր կարելի աղատել մեռած աղջկան, չէ որ իր կենքը կը տար նա դրա համար...

Խոր լուսնիւն էր տիրում ամեն կողմ միմի ամպերը կուտակվում էին միմեանց ետեւից երկնքի երեսին, մեղմ ցուրտ քամի էր սառնում—անցնում օդի միջից... Լուս էր ամեն կողմ, ոչ մի շշուկ, ոչ մի ձայն...

Մի մութ մշուշ սոյղ ժամանակ առաջանում շրջափակվում էր հարթավայրը, որի միջից դեռ երևում էր կուրծքն ու գլուխը բաց, յուսահատ աչքերը դէս ու դէն պատցնող երկարահասակ եւրիտասարդը, որ պարբերաբար, ժամանակ առ ժամանակ աղբիւս ձայնով օդն էր պատառում գոչելով:

— Նազենիկ...

Ու նրա ձայնը տարածվում էր հեռուները, որպէս գիշերային թռչնի անբաւիցնող ողորդ...

(Կը շարունակվի)

Յանկարծ երիտասարդը մտաբերեց քիւրդերին և աչքերը բարձրացրեց, տեսաւ որ մօտենում էին և մինչև իսկ որոշեց, որ երեք հոգի էին:

Նա շատով բաց թողեց դրկից աղջկան:

— Գալիս են, ասաց,— գոնէ պաշտպանվելով մեռնենք: Եւ այդ առաւ հրացանը, մի վայրկեան մտածեց և երբ քիւրդերը կանգ առել հետքերն էին դնում, ուղղեց դէպի նրանց և դատարկեց:

Բոցը վիժեց փողից որպէս մի խուրձ շանթ, սլացաւ մթնութեան մէջ, յետոյ լսվեց մի սուլում և մի աղաղակ, մի քիւրդ ընկել էր:

Իսկոյն երկու գնդակներ եկան դէպի նա, մէկը տափակացաւ ժայռի վրա, իսկ միւսը անցաւ գլխի վրայից:

Դրանից յետոյ քիւրդերը մի քանի ոտախն դործեցին և մտան մի մեծ քարի ետեւ:

Կանանաւոր կուկ էր սկսվում, մտած պատնէշների ետեւում, ոյծերը անհաւասար էին, բայց Պետրոսը մի գնդակ էլ ուղղեց դէպի քիւրդերի թագնված քարը:

Այսպէս մի քանի րօպէ գնդակներ սկսեցին տեղալ միմեանց վրա ընդհատ կերպով և Պետրոսը չէր նկատում, որ հակառակ կողմից արձակվող հրացանը մէկն էր, փոխանակ երկուսի: Նազենիկը կծկվել էր ժայռի քամակում:

Այդպէս էր դրութիւնը, մի րօպէ լուսնիւն էր թռչել և Պետրոսը աչքը չէր հեռացնում դիմացի

ժայռից, երբ յանկարծ ետեւից պաշարվեց քիւրդերից մէկը գաղտնադուրի անցել էր ետեւի կողմը, մտել մի քարի ետեւ և ծայտեղից էլ գնդակահարել սկսեց փոխտառականներին: Առաջին գնդակը խիչեց մի կտոր քար, Նազենիկը ուշաքի գնաց:

Պետրոսը կատաղութեամբ մի ոտուրմ գործեց, դրան հետեցեցին երկու ուրիշ ձայներ, մի աղաղակ իր կողմից և նա տեսաւ թէ ինչպէս Նազենիկը ձեռքերը դէպի նա պարզեց, յետոյ բարձրացաւ, ծնկան վրա ընկաւ և փռվեց ժայռի վրա:

Պետրոսի արկնը դէպի գլուխը հոսեց, հակաթիւն թռչեցով հասաւ դէպի քիւրդը, հանեց երկար սուրը և մի այնպիսի հարված հասցրեց նրան, որ եթէ երկրը ետ չը թռչէր, անշուշտ զլխից զրկվելու էր:

— Անօրէն, ասաց Պետրոսը և էլ չը թողեց քիւրդին շարժվելու, գնդակները անցնում էին նրա կողմից, մէկն էլ աղբրի մէջ մտաւ, բայց նա հրացանի բռնով ջախջախեց քիւրդի գլուխը, դաշնով պատառեց նրա կողմից և ապա նոյն թռչեցով անցաւ այն տարածութիւնը, որ իրան ըստանում էր միւս քիւրդից և չը նայելով դէպի նա ուղղած գնդակները, հասաւ նրան:

Չուռքին միայն դատարկ հրացանը ունէր, բարձրացրեց և առանց խօսելու իշնցրեց քիւրդի գլխին: Սա վահանը դէմ տուեց և դաշնով յարձակվեց:

խաղան, որ այնպիսի շատ են հայերը: Այստեղի հայերի մի մասը, առանձնապես բնիկները միայն թիւրքերէն են խօսում և հայերէն չը գիտեն, բայց չնորհիւ հայոց զգալով, երեխաները սկսում են հայերէն սովորել ու քիչ թէ շատ տանն էլ հայերէն խօսել:

Բաղաբնականները պոռնակներ են զանազան ազգութիւնների՝ յոյների, բուլղարների, թիւրքերի, հայերի, մոլդովացիների և այլն: Տիրապետող լեզուն զրեթէ թիւրքերէնն է, քանի որ պատերազմից առաջ այս քաղաքը և ամբողջ Կոստանդնուպոլիսը քիչային է եղել:

Պ. Գալստեան

ՄՇԱԿԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՍՅՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. 13 յունվարի: Անգղիական շրջանի զլխաւորը, զինեալ կուսակալին երկէ Պետերբուրգից ճանապարհ ընկաւ՝ յանձնարարութիւն ունենալով յայտնել Շահին թագաւորի գահ բարձրանալու մասին:

ԱՌԷՆԻ. 13 յունվարի: Կազմակերպված է մի-նիստութիւն Կէլիանիսի նախագահութեամբ: Ձինտական և ծովային մինիստրներ են նշանակված թագաւորի ազդեցութեամբ:

ՊԱՐԻՉ. 13 յունվարի: Յօր առաջարկեց մի-նիստութեան կազմակերպութեամբ ընտրել:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. յունվարի 14-ին: Բարձրագոյն Ուկրաինայի Կայսերական հոգաւորութեան մասին Մեր այն հաւատարիմ հպատակներէ համար, որոնք նուիրել են իրանց ընդունակութիւնները և քրտնաջան աշխատութիւնները Մեր և հայրենիքի ծառայութեանը՝ գիտութեան, գրականութեան և պարբերական մամուլի առաջնորդում:

(Մենք արդարաւոր դատեց իւրաքանչիւր տարի տալ պետական գանձարանից զբաղական միջոցներ անհրաժեշտ օգնութիւն հասցնելու չքաւոր գիտնականներին, գրականագէտներին և պարբերականներին, նոյնպէս և նրանց այրիներին և որբերին, զինելով Մեր այս կամքի կատարումը Գիտութեան կայսերական Ակադեմիայի վրայ, որպէս առհասարակ գիտնական դասակարգի վրա Ռուսաց կայսրութեան մէջ: Հաստատ յայտնելով, որ որպէս մի այդպիսի նպատակ, անկախ նոյն նպատակով այժմ գոյութիւն ունեցող մասնաւոր հիմնականութիւններին միջոցներից օտարակցող նպատակներից, հնարաւորութեան կը տայ վերոյիշեալ անձանց աւելի էլ մի ծառայող նուիրել իրանց ոյժերը գիտութեան և հայրենի գրականութեան ծառայութեանը ի փառս և ի մեծութիւն Մեր ցեղի սիրած Ռուսաստանի Այս նշանակալից Սկզբնաղբում հրամայում ենք: 1) չքաւոր գիտնականներին, գրականագէտներին և պարբերականներին, նոյնպէս և նրանց այրիներին միանշանակ և զբաղական նպատակներ տալու համար, և դրանցից սխալներին, որոնք թողնելու չեն ստանում ուրիշ սղորդներից, նոյնպէս և կենսական թոյլակներ, տալ իւրաքանչիւր տարի պետական գանձարանից 50 հազարական ռուբլի այն պայմանով, որպէս զին երկուսի տարին վերոյիշեալ գումարը տրվի այն կրթիւթից, որ որոշված է նախահաշիվ աննախատեսանելի ծախսերի համար, իսկ հետեւալ տարիները մոնցովի ժողովրդական լուստարութեան մինիստրութեան նախահաշիվ մէջ: 2) վերոյիշեալ նպատակները ստանալու համար վերոյիշեալ անձանց իրաւունքների ընտելութիւնը և որոշումը, այլ և այն գումարների կարգադրութիւնը, որ այդ նպատակով տրվում է պետական գանձարանից, նոյնպէս և այն գումարները, որոնք կարող են որպէս մասնաւոր նուիրատուութիւններ ստացվել կայսերական Գիտութեան կայսերական Ակադեմիայում, զինել Գիտութեան կայսերական Ակադեմիայի վրա, տալով իրաւունք Ակադեմիայի նախագահին հրաւիրել, իր ընտրութեամբ, այդ հարցերը ընկնել համար այնպիսի անձանց, որոնք կարող են այդ նպատակին օգտակել համարվել: 3) Թող տալ ժողովրդական լուստարութեան և ֆինանսների մինիստրներին, նոյնպէս և Գիտութեան կայսերական Ակադեմիային, որոնք լինելու և փողը հասցնել թիւրքերի Պաշտօնի մէջտարին, որից և փողի տէրը կը ստանայ: Գտնողին կը տրվի վարձատրութիւն:

(№ 6) 1-2

Ներքին գործերի մինիստրը որոշեց զաղարեցնել «Ученый Листок» լրագրի հրատարակութիւնը 2 ամսով:

Հրատարակված են ֆինանսների մինիստրութեան կարգադրութիւնները, որոնցով անանկ են յայտարարվում կրթականի առևտրական բանկը և Մոսկովայի երկրորդ փոխադարձ կրեդիտի ընկերութիւնը:

ԵՊՈՒՆԱՍՏ. 14 յունվարի: Եպիսկոպոսները տիրեցին իւրաքանչիւն, յունվարի 8-ին: Չինացիները յունվարի 10-ին յաճախում գործեցին խանգ-Չէ-ի վրա, բայց յետ միջոցին, կորցրին 100 հոգի և անվնասներ, եպիսկոպոսները կողմից 20 հոգի են վերադարձված:

ԲԵՂԳՐԱՎ. 14 յունվարի: Թագաւորը ճանապարհ ընկաւ դէպի Պարսկ:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. 15 յունվարի: Երկէ երկուսն վախճանվեց թղթերի բորբոքումից արտաքին գործերի մինիստր Նիկոլայ Կարլովիչ Գիրս:

Ամբողջ մամուլը հիացմունքով է ողջունում իւրան արված թագաւորական մեծ չնորհը, համարելով յունվարի 13-ը՝ Բարձրագոյն Ուկրաինայի տոնը: Երբ իսկական փայլուն տոն ժամանակակից մամուլի:

ՊԱՐԻՉ. 15 յունվարի: Մինիստրութիւնը կազմակերպված է. Ռիւսո-մինիստրների խորհրդի նախագահ և ֆինանսների մինիստր, Տրադից-արդարագետութեան մինիստր, Հանտո-արտաքին գործերի, Լեյ-ներքին գործերի, Պաշտպանութեան ժողովրդական լուստարութեան, զինեալ զէնքի-զինարարական մինիստր, ժողովատե վէճնար-ծովային մինիստր, Կրիպիլի Կիւտեման-հասարակական աշխատանքների մինիստր, Լէբոն-առևտրի, Գաղթ երկրագործութեան, Եռաման-կո-րնիսների:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. 16 յունվարի: Արտաքին գործերի մինիստրի օգնական զաղարի խորհրդական Ն. Պ. Շիշկին. նշանակված է արտաքին գործերի մինիստրութեան ժամանակաւոր կառավարիչ:

Ներքին գործերի մինիստրին Նիկոլայցան այն պատգամաւորութիւնների անդամները, որոնք եկել են Պետերբուրգ չնորհաւորութիւններ մատուցանելու Նոյա Մեծովիւնների պատկառութեան առթիւ: Ի. Ն. Կուրնովը ընդունեց իւրաքանչիւր պատգամաւորութեանը առանձին իր ընտանիքների ընդունարան դահլիճում: Լուր կայ, որ Պետերբուրգ եկած պատգամաւորութիւնները չորս խմբի կը բաժանվեն՝ նահանգական քաղաքներ և ուրիշ տեղերի, զինտրական շրջանների, ալլադիներ և ֆինանսական-արդիւնաբերական: Առաջին խմբին կը ներկայացնի թագաւոր կայսրին ներքին գործերի մինիստրը, հետեւներին, զինտրական մինիստրը և վերջինին՝ ֆինանսների մինիստրը: Պատգամաւորութիւնները դուրս կը գան Պետերբուրգից ոչ վաղ փետրվարի 2-3-ից:

ՍՈՖԻԱ. 16 յունվարի: Բոլղարիա գիտաւորութիւն ունի մաքսային պետական յոյանել Աւստրո-Ուկրաինային:

ԻՄՊԵՐԱՏՐԻՍԵՐԸ ՅԱՅՏՆՈՒՄ Է

ՊԵՏԱԳՈՐԾԱԿ. Լ. Ս. Գ. Արժուճում «Այստեղ և այնտեղ» գիրքը սպասված է, ուստի ձեռ ուղարկել չենք կարող:

ՆԱԼԶԻԿ. Ա. Ս. Չեր խնդրած գրքերը ուղարկեցինք: Նորբող գրքի փոխարին ուղարկեցինք «Ելիկինա», որովհետեւ խմբագրութեան մէջ ուրիշ գիրք չունենք:

ԳՐՈՋՆԵՑ. Արշակ Ա. Ետիսեան. Չեր 1 ռուբլին յանձնեցինք՝ Կենտրոնական գրալաճառանոցին գրքերի ցուցակի հետ:

ՊԵՏԱԳՈՐԾԱԿ. Ա. Մէլիք-Սարգսեան. Չեր խնդրած բոլոր գրքերը չը կան. չատերը սպասված են. ուղարկեցինք այն, ինչ որ ունենք. կարգադրեցէք, թէ ինչ անենք մնացած փողը:

ՐՈՍՏՈՎ. Գր. Էստատեան. Գրքերը ձեռ ուղարկեցինք:

ԽՈՐԱԳԻՐ՝ ԱԼԷԿՍԱՆԴՐ ԳԱԼԱՆԹԱՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՆ՝ Մ. ՄԵԼԻԿՈՎԱՆՍԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Մ Ի Տ Ի Կ Ի Ն

Թիֆլիսում, Պանսակիլի փողոցում կորցրել է մի քանակ, մէջը 75 ռուբլի 95 կոպէկը: Դա նրա վերջին փողն էր. Թիֆլիս եկել է բժշկվելու համար, և կորցնելով այդ փողը, մնացել է առանց միջոցների: Ուստի խոստահաբար խնդրում է զոնողից բարի լինել և փողը հասցնել Թիֆլիսի Պաշտօնի մէջտարին, որից և փողի տէրը կը ստանայ: Գտնողին կը տրվի վարձատրութիւն:

(№ 6)

1-2

ՓՈՐՁՎԱԾ ԵՒ ՀՄՈՒՏ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ

ՄԱՅՏԱԿԱՆ ՄԻՆԱՍԻՉ ՄԵԼԻԿՈՎՆՅԱՆ պատիւ ունի յայտնելու, որ Ալստաֆա կայարանում ընդունում է յանձնարարութիւն առնել տեսակ աղարները ուղարկելու համար ըստ պատկանելոյն, համաձայն պատկանելի ուղարկողներին:

Հասցէ՝ Ակստաֆ, Мнацакану Меликову. (№ 6) 1-8

ОТКРЫТА ПОДПИСКА НА ГРУЗИНСКУЮ ЕЖЕДНЕВНУЮ ЛИТЕРАТУРНО-ПОЛИТИЧЕСКУЮ ГАЗЕТУ

„ИВЕРІА“

НА 1895 ГОДЪ

Подписная цѣна газеты съ доставкой и пересылкой:			
На 12 мѣсяцевъ	10 р. — к.	На 6 мѣсяцевъ	6 р. — к.
> 11 >	9 > 50 >	> 5 >	5 > 25 >
> 10 >	8 > 75 >	> 4 >	4 > 75 >
> 9 >	8 > — >	> 3 >	3 > 50 >
> 8 >	7 > 25 >	> 2 >	2 > 75 >
> 7 >	6 > 50 >	> 1 >	1 > 50 >

За границу на годъ 17 руб., на полгода—9 руб. 50 коп.

За перемѣну адресовъ уплачивается: иногороднаго на иногородный—40 коп., городского на иногородный—1 руб. Подписка принимается не иначе, какъ съ перваго числа каждаго мѣсяца. Подписка и объявленія принимаются въ Тифлисъ, въ помѣщеніи редакціи, Николаевская, 21.

Иногородные обращаются съ требованіями: Тифлисъ. Въ редакцію газеты «ИВЕРІА». 1-3 Редакторъ-издатель князь Ілья Чавчавадзе,

Նոյեմբերի 20-ից ստացվել է Պատերի սխառնով պատրաստած ԲՈՒՄՍՑԻ ԲՈՒՌՈՒՄ ՍՊԵՏԱԿ ՏԵՍԱԿԻ ՍԵՐՄԸ, որ արդէն անցեալ տարիներից յայտնի է կովկասում և Պարսկաստանում իր յատկութիւններով և տուած առատ բերքովը: Սերմը ստացված է ուղղակի յայտնի «Էկոնոմիստ», ֆիրմայից: Գնել ցանկացողները կարող են զիմել՝ ԲԱՌՈՒՄ, ԹԻՖԼԻՉ, ԲԱԳՈՒ, եղբ. Մնացականեաններին, իսկ ՆՈՒՅԻՒ Ազոյ Մուսայ Մահմեդովին: Այս հասցէով. Եր. Мнацаканянцъ, Батумъ къмъ Тифлисъ къмъ Ба . . . (№ 136) (Գ. Ե.) 12-25

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ ԵՒ ՊԱՆՍԻՈՆ

Ա. ՏԵՐ-ՅԱԿՈՎԲԵԱՆՅԻ

Ընդունում է երթեկի, կրտսերներին և զինեթիկ աշակերտներ, Պատրաստում է գիմնազիայի, ընտրական ուսումնարանի, կադէտների կորպուսի և այլ ուսումնարանների համար: Սօցիալ, Գանձակայա փ. № 11. (№ 127) 4-10

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԲԱՐՁՐԱԳՆՆ ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ 1881 Թ.

ՐՈՍՄՍԻԱ

Ազաճովազրական ընկերութեան մէջ

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԵՒ ՊԱՀՏՍԻ ԴԻՄԱՍԳԼՈՒԹՆԵՐ 20,500,000 ՐՈՒԲԼԻ

Ընկերութեան տոկոսներ թղթերը պահվում են պետական բանկում:

Օրին ահի Ընտանիքի հայրը, 34 տարեկան, ապահովազրվում է 5,000 ռ., որ պէտք է տրվի կնոջը և երեխաներին անյապաղ մահից յետոյ: Այդպիսի ապահովազրութեան համար նա վճարում է երեքսնական պրէմիա 30 ռ. 80 ծաւկ:

Ապահովազրութիւնները ընդունվում են 1000-ից մինչև 100,000 ռ. գումարներ մէկ անձի կանքի համար:

Ընկերութիւնը ապահովազրում է առանձին շահաւէտ պայմաններով և արտօնութիւններով՝ հիւանդութեան և աշխատանքին անընդունակ լինելու դէպքում:

Ապահովազրական գումարը տրվում է և մահվան դէպքում տարափոխիկ հիւանդութիւնից, խօլերայից և այլն:

Ցունվարի 1-ին 1894 թ-ի «Բոսսիա» ընկերութեան մէջ ապահովազրված էին 28,246 անձինք 75,621,010 ռուբլի գրամազրիս:

Ապահովազրողները մասն ունեն ընկերութեան եկամուտներից:

Ապահովազրողների դիվիդենդը 1893 թ-ի համար—12% է:

Ապահովազրութեան համար յայտարարութիւնները ընդունվում են և ամեն տեսակ տեղեկութիւններ հաղորդում են վարչութեանը Ս. Պետերբուրգում (Вольная Морская, սեփական տուն, № 37), ընկերութեան Թիֆլիսի բաժնում (Сергиевская, д. № 6) և ընկերութեան գործակալութիւնների մէջ կայսրութեան բոլոր քաղաքներում: (№ 85) 4-20

ԳԵԿՏԵՐԵՐԻ 8-ԻՆ ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԿ

Գ Ր Ի Գ Ո Ր Ա Ր Ծ Ր Ո Ւ Ն Ո Ւ

ԹԻԻՐԲԱՑ ՀԱՅԵՐԻ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԳԻՆԸ 20 ԿՈՊԵԿ

Թիֆլիսում վաճառվում է «Մշակի» խմբագրատանը, նոյնպէս և Դժոքօվայա փողոցի վրա հեռահալ խանութներում՝ Եփրեմ Ծատուրեանի լամպաների մագազինում և Տէր-Յովսէփեանի ծխախոտի խանութում: (№ 143)